

TEDEN SESTANKOV ISO TC46

Teden sestankov ISO TC46 je bil organiziran na sedežu švedskega inštituta za standardizacijo (Swedish Standards Institute, www.sis.se) od 6. do 10. junija 2008 v Stockholmu. Švedski gostitelji so bili zelo gostoljubni, nekaj težav so imeli le z zagotavljanjem zadostnega števila sedežev v dvoranah, saj očitno niso pričakovali toliko obiskovalcev.

Tehnični odbor *ISO TC46* (Information and documentation) je organiziran po pododbrih (SC – subcommittees):

- TC46/SC4 – tehnična interoperabilnost (Technical interoperability),
- TC46/SC8 – kvaliteta, statistike in vrednotenje učinkov (Quality – Statistics and performance evaluation),
- TC46/SC9 – identifikacija in opis (Identification and description),
- TC46/SC11 – upravljanje arhivov in zapisov (Archives/records management).

Vsak pododbor pokriva standarde, ki vsebinsko sodijo v njegov okvir. Za standarde v razvoju so običajno organizirane delovne skupine, ki se med drugim sestanejo tudi v okviru tedna sestankov. Ko delovne skupine opravijo delo, vsak pododbor izvede plenarno zasedanje, zadnji dan pa je na sporedu skupno plenarno zasedanje na nivoju ISO TC-46. Na spletnih straneh ISO najdemo sezname vseh izdanih standardov, standardov v razvoju in opuščenih standardov (http://www.iso.org/iso/iso_catalogue/catalogue_tc/catalogue_tc_browse.htm?commid=48750).

Na delovnih skupinah (WG – working group) in plenarnih zasedanjih sodelujejo predstavniki posameznih držav. Država lahko sodeluje kot država opazovalka (O – *observer*) ali kot polnopravna članica (P – *participate member*). Trenutno ima Slovenija status polnopravne članice (P) v pododboru SC4. Za status je Slovenija zaprosila na podlagi sklepa 11. sestanka SIST/IDO z dne 6. 3. 2007, le-ta pa nam omogoča, da aktivno sodelujemo pri pripravi standardov znotraj tega pododbora, obvezno glasujemo za vsa formalno sprožena glasovanja na nivoju pododbora, glasujemo o predlogu za razvoj novega standarda, delovnih verzij standardov in končnega osnutka mednarodnega standarda. Prav tako nam polnopravno članstvo omogoča sodelovanje na vseh sestankih in delovnih skupinah tega pododbora.

Trenutno so sezname sodelujočih držav naslednji:

- TC46 ima 35 članic P in 36 članic O.¹
- TC46/SC4 ima 24 članic P in 25 članic O.²
- TC46/SC8 ima 24 članic P in 17 članic O.³
- TC47/SC9 ima 28 članic P in 18 članic O.⁴
- TC46/SC11 ima 25 članic P in 13 članic O.⁵

Glede na status, ki ga ima Slovenija v SC4, sem bil na vseh sestankih tega pododbora; tako na sestanku plenarnega zasedanja pododbora SC4, plenarnega zasedanja pododbora SC9 in skupnega plenarnega zasedanja odbora TC46.

ISO TC46/SC4

Delovna skupina (WG7) – Data Elements

Delovne skupine, ki jo je vodila Janifer Gatenby (OCLC PICA, Avstralija), so se udeležili delegati iz Avstralije (Janifer Gatenby), Kanade (Paula Kelsall in Bill Leonard), Danske (Leif Andresen, Leif Makhholm in Tommy Schomaker), Francije (Christian Lupovici), Italije (Paola Manoni), Japonske (Akira Miyazawa), Koreje (Jinho Park), Litve (Lina Jusiene), Nove Zelandije (Alison Elliott in Karin Zentveld), Poljske (Maria Janowska), Slovenije (Robert Vehovec), Južne Afrike (Janet Teresa Zambri), Švice (Mary Lou Pelaprat), Velike Britanije (Alan Hopkinson) in ZDA (Karen Wetzel).

Delovna skupina se od leta 2001 ukvarja z definiranjem bibliografskih podatkovnih elementov. Delovna skupina pripravlja standard ISO 2146 in revizijo družine standardov 8459.

ISO 2146 Information and documentation – Registry services for libraries and related organizations

Trenuten status standarda je CD 30.99 (30.60, glasovanje – komentiranje končano). Glasovanje o osnutku standarda je bilo 100-odstotno pozitivno. Na sestanku smo pregledali in obravnavali pripombe posameznih držav. Dodatno smo obravnavali predloge, ki jih je posredovala Judith Pearce (Avstralija). Odločeno je bilo, da se upošteva njen

predlog po uskladitvi standarda ISO 2146 s standardi OpenUrl, CERIF in DCMI. To se bo upoštevalo pri pripravi standarda na naslednji stopnji razvoja (*DIS*).

Revizija ISO 8459 Information and documentation – Bibliographic Data Elements

Trenuten status standarda je DIS (40.60, končano glasovanje). Glasovanje o DIS-verziji je bilo končano s 17 pozitivnimi glasovi in enim negativnim (ZDA). Pregledali smo komentarje posameznih držav. Upravičene komentarje bo skupina upoštevala pri pripravi nove verzije besedila, dopolnjena verzija besedila standarda pa gre v glasovanje za status FDIS (*Final Draft International Standard*).

Za ta standard je bilo sprva predvideno, da se bo ustanovila agencija za vzdrževanje standarda, ko bo standard dokončno potrjen. Mary Lou Pelaprat (ISO) je predstavila usmeritve ISO glede vzdrževanja standardov. Možni so naslednji načini:

- Agencija za vzdrževanje (Maintenance Agency – MA),
- Agencija za registracijo (Registration Agency – RA),
- Mednarodni standard kot baza podatkov (International Standard as database),
- Običajni postopek revizije standarda (Normal standards revision).

Razvila se je polemika, ali ne gre za standard kot bazo podatkov, glede na to, da je kot priloga standarda predvidena tudi baza podatkov vseh elementov. Zaključeno je bilo, da je baza podatkov le primer izpeljave standarda in ne posebna oblika standarda.

Stališče ISO je, da se agencija za vzdrževanje ustanovi izjemoma, ko je to res potrebno. Sklep skupine je bil, da naj za standard velja običajen postopek revizije, kot v splošnem velja za vsak mednarodni standard. Revizija se izvaja vsakih 5 let.

Delovna skupina (WG10) – ISO Holdings Schema (ISO 20775)

Delovne skupine, ki jo je vodila Janifer Gatenby (OCLC PICA, Avstralija), so se udeležili delegati iz Avstralije (Janifer Gatenby), Kanade (Paula Kelsall in Bill Leonard), Danske (Tommy Schomaker), Francije (Christian Lupovici), Italije (Paola Manoni), Japonske (Akira Miyazawa), Koreje (Sam Oh), Litve (Nijole Bliudziuviene), Nove Zelandije (Alison Elliott in Karin Zentveld), Poljske (Maria Janowska), Slovenije (Robert Vehovec), Južne Afrike (Janet Teresa Zambri), Švice (Mary Lou Pelaprat) in Velike Britanije (Alan Hopkinson).

Trenuten status standarda je DIS (40.60, glasovanje končano). Glasovanje je bilo 100-odstotno pozitivno. Delovna skupina je obravnavala komentarje in nekatere pripombe vključila v novo verzijo dokumenta, ki gre v glasovanje za status FDIS (*Final Draft International Standard*).

Standard ima kot prilogo XML-shemo (na spletnem naslovu www.loc.gov/standards/iso20775) za podatke o stanju zaloge. Glede na to, da so bile nekatere pripombe, ki imajo vpliv na shemo, upoštevane, bosta Janifer Gatenby in Tommy Schomaker pripravila novo verzijo sheme.

Delovna skupina (WG12) – WARC format project 28500

Delovne skupine, ki jo je vodil Christian Lupovici (Francija), so se udeležili delegati iz Avstralije (Janifer Gatenby), Kanade (Paula Kelsall in Bill Leonard), Danske (Tommy Schomaker), Francije (Christian Lupovici), Italije (Paola Manoni), Japonske (Akira Miyazawa), Nove Zelandije (Alison Elliott in Karin Zentveld), Poljske (Maria Janowska), Slovenije (Robert Vehovec), Švice (Mary Lou Pelaprat) in Velike Britanije (Alan Hopkinson).

Trenuten status standarda je DIS (40.20, glasovanje končano). Vodja delovne skupine je podal zgoščen pregled dela, ki je bilo opravljeno, preden je standard postal verzija DIS. Glasovanje o verziji CD je bilo 100-odstotno pozitivno, komentarji in pripombe so bili vsi uredniške narave in so bili upoštevani pri pripravi DIS. Edino pripombo je imel Akira Miyazawa, ki je opomnil, da je v standardu pomanjkljivo navajanje referenc na spletne naslove. Njegova pripomba je bila upoštevana.

Delovna skupina WG11 – Data model for use of radio frequency identifier (RFID) in libraries

Delovne skupine, ki jo je vodil Leif Andersen (Danska), so se udeležili predstavniki Avstralije (Alan Butters), Danske (Leif Andresen in Tommy Schomaker), Finske (Juha Hakala), Nemčije (Christian Kern, Wolfgang Friedrichs), Italije (Paola Manoni), Japonske (Akira Miyazawa), Nizozemske (Evert Slot) in Jaap Akkermans), Nove Zelandije (Alison Elliott), Norveške (Kjartan Vevle), Švedske (Mats Lindquist), Velike Britanije (Martin Palmer in Alan Hopkinson), ZDA (Paul Sevcik in Karen Wetzel), Francije (Francoise Pellé in Christian Lupovici), Kanade (Bill Leonard in Paula Kelsall), Koreje (Jinho Park), Južne Afrike (Janet Teresa Zambri) in Slovenije (Robert Vehovec).

Po zadnjem sestanku SC4 leta 2007 v Santiagu de Compostela je imela delovna skupina še dva sestanka v ožji sestavi. Na teh sestankih so se odločili, da bodo ločili

standard na več delov, in sicer na standard za podatkovni model in na standarde, ki definirajo kodiranje podatkov. Tako so v nastajanju trije deli novega standarda ISO TC46/SC4/WG11 RFID in libraries:

- ISO 28560-1 Information and documentation – Data model for use of radio frequency identifier (RFID) in libraries, Part 1: General requirements and data elements (urednik Jaap Akkermans, Nizozemska);
- ISO 28560-2 Information and documentation – Data model for use of radio frequency identifier (RFID) in libraries, Part 2: Encoding based on ISO/IEC 15962 (urednika Paul Chartier in Alan Butters, Velika Britanija);
- ISO 28560-3 Information and documentation – Data model for use of radio frequency identifier (RFID) in libraries, Part 3: Fixed length encoding (urednika Tommy Schomaker in Leif Andresen, Danska).

Še v letu 2007 je bilo za vse tri dele sproženo glasovanje o CD-verziji. Rezultati glasovanja so bili: 15 pozitivnih glasov, 1 negativni, 5 vzdržanih. Trenuten status vseh treh delov je 30.66 (končano glasovanje o CD). Vodja delovne skupine Leif Andersen pričakuje, da bo v nekaj tednih pripravljeno besedilo za DIS-verzijo.

Delovna skupina se je ukvarjala z mehanizmom za ločevanje različnih tipov kodiranja (ISO 28560-2 in ISO 28560-3). AFI se uporablja za določanje aplikativnega področja, za določanje tipa kodiranja pa bi uporabili DSFID (Data Storage Format Identifier). Problem pa je, da DSFID ni nujno prisoten na nalepki RFID, zato je Paul Sevcik predlagal, naj standard ISO 28560-3 predpisuje DSFID v sistemskem področju. Delovna skupina je zaprosila Paula Chartiera in Tommyja Schomakerja, da pripravita informativni zapis o uporabi AFI in DSFID in predlagala besedilo, s katerim bi definirali uporabo DSFID v vseh treh delih standarda.

Glede uporabe različnih frekvenc je delovna skupina sklenila, da je prvi del standarda (ISO 28560-1) neodvisen od uporabljene frekvence, medtem ko pa sta druga dva dela namenjena izključno obstoječim frekvencam HF, ki se trenutno uporabljajo. Predstavniki nekaterih držav (npr. Akira Miyazawa iz Japonske) so opomnili, da bodo v svojih nacionalnih odborih predlagali uporabo prvega dela standarda, ne pa tudi drugih dveh.

Prvi del standarda (ISO 28560-1) definira podatkovni model. Mnogo držav je že poslalo želje po vključitvi novih, dodatnih podatkovnih elementov. Stališče delovne skupine je, da za zdaj ne vključuje novih podatkovnih elementov, ampak definira proceduro za formalno zahtevo za dopolnitev podatkovnega modela. Alan Butters, Leif Andresen in Jaap Akkermans bodo pripravili dokument,

ki bo opisal, kako predlagati dopolnitev podatkovnega modela. Ta dokument bo objavljen na spletnih straneh delovne skupine (<http://www.bs.dk/standards/rfid/>).

Delovna skupina je predlagala spremembo naslova standarda. Namesto “*Data model for use of radio frequency identifier (RFID) in libraries*” bo nov naslov “*RFID in Libraries*”. Nov naslov je potreben zaradi vsebinske razširitve standarda in njegove razdelitve na tri dele.

Glede vzdrževanja standarda je stališče delovne skupine, da bo zaradi tehničnega razvoja zelo hitro potrebna revizija standarda. Standard bo sicer podvržen redni 3-letni reviziji, vendar pa je delovna skupina predlagala odboru ISO TC46, da zaradi zelo verjetne, pričakovane revizije, delovna skupina ostane aktivna tudi po objavi standarda.

Delovna skupina je sklenila, da zaprosi urednike vseh treh delov standarda, da zaključijo z DIS-verzijo besedila pred koncem junija 2008. Vodja delovne skupine bo DIS-verzijo standarda predal v štiritedenski pregled članom delovne skupine in nato pododboru SC4.

Plenarno zasedanje ISO TC47/SC4

ISO 8459 *Information and Documentation – Bibliographic Data Elements*

Vodja delovne skupine WG7 je zadolžen za dopolnitev besedila standarda. Po opravljenih dopolnitvah se o standardu kot FDIS-verziji glasuje. Glasovanje naj bi se začelo predvidoma 30. junija 2008. Delovna skupina WG7 ostane aktivna tudi po objavi standarda.

ISO 2146 *Information and Documentation – Registry services for libraries and related organizations*

Vodja delovne skupine WG7 je zadolžen za dopolnitev besedila standarda. Po opravljenih dopolnitvah se o standardu kot FDIS-verziji glasuje. Glasovanje naj bi se začelo predvidoma 30. junija 2008. Delovna skupina WG7 ostane aktivna tudi po objavi standarda.

ISO 20775 *Information and Documentation – Schema for holdings*

Vodja delovne skupine WG10 je zadolžen za dopolnitev besedila standarda. Po opravljenih dopolnitvah se standard objavi. XML-shema, ki je del standarda, se objavi in vzdržuje na spletnih straneh Kongresne knjižnice. Standard naj v prilogi C vsebuje spletni naslov XML-sheme. Po objavi standarda delovna skupina WG10 ostane še naprej aktivna.

ISO 28560 *Information and Documentation – RFID in Libraries*

Pododbor SC4 je sprejel spremembo naslova standarda (RFID in Libraries). Po objavi standarda delovna skupina WG11 ostane aktivna zaradi verjetnih tehnoloških novosti pri RFID in potreb po reviziji standarda.

ISO DIS 28500 – Information and Documentation – WARC file format

Agencija za vzdrževanje standarda ni potrebna, delovna skupina WG12 pa ostane aktivna za potrebe morebitne revizije standarda.

ISO 2709 – Information and Documentation: Format for Information Exchange

Trenutna FDIS-verzija standarda se dopolni in preda v objavo do 15. 6. 2008. Za dopolnitev je zadolžena Sally McCallum.

ISO 25577 – Information and Documentation: MarcXchange

Agencija za vzdrževanje (Maintenance Agency) standarda ni potrebna, zato naj se dodatka C in D, ki sta vezana na agencijo, umakneta iz besedila. Za ureditev besedila je zadolžen Tommy Schomaker. Standard naj bi bil objavljen do 1. junija 2008.

ISO 15511 – Information and Documentation: ISIL Standard gre v revizijo.

Do 30. avgusta 2008 naj bi bila pripravljena revizija za glasovanje.

Plenarno zasedanje pododbora ISO TC46/SC9

ISO CD 690 – Information and Documentation: Guidelines for bibliographic references and citations to information resources

Spremenjeno besedilo standarda (spremembe je sprejela ad hoc skupina na sestanku dne 19. 5. 2008) se pripravi za glasovanje kot ISO DIS 690.

ISO DIS 10957, Information and documentation – International Standard Music Number (ISMN)

Spremenjeno besedilo standarda (spremembe je sprejela ad hoc skupina na sestanku dne 20. 5. 2008) se pripravi za objavo kot druga izdaja ISO 10957.

ISO CD 26324, Information and documentation – Digital Object Identifier

Delovna skupina WG7 je obravnavala pripombe po glasovanju za CD. Dogovorjene spremembe se predajo sekretariatu do 20. 7. 2008. Pododbor SC9 prosi odbor TC46 za distribucijo spremenjenega besedila polnopravnim članom v pregled. Pregled bo trajal en mesec in če nobena izmed polnopravnih članic ne bo imela pripomb, se bo standard pripravil kot DIS-verzija do 20. 8. 2008.

ISO CD 27729, Information and documentation – International Standard Name Identifier (ISNI)

Delovna skupina WG6 je pripravila spremembe besedila v skladu s pripombami po glasovanju. Spremenjeno besedilo napreduje v ISO DIS 27779. Pododbor SC9 prosi odbor TC46 za distribucijo spremenjenega besedila polnopravnim članicam v pregled. Pregled bo trajal en mesec, po pregledu se bo besedilo predalo v ISO centralni odbor kot ISO DIS 27779.

SC9 prosi za objavo javnega razpisa za organizacije, ki bi želele biti članice prihodnjega konzorcija za ISNI, ki bi imela vlogo registracijskega telesa (Registration Authority).

Rezultati sistematičnih pregledov standardov za leto 2007

V letu 2007 so bili za dobo naslednjih pet let (do leta 2012) potrjeni naslednji standardi:

- ISO 999:1996, Information and documentation – Guidelines for the content, organization and presentation of indexes;
- ISO 15706:2002, Information and documentation – International Standard Audiovisual Number (ISAN);
- ISO 5963:1985, Information and documentation – Methods for examining documents, determining their subjects, and selecting indexing terms.

Plenarno zasedanje pododbora ISO TC46

Pri uvodnih predstavitev delegatov je delovna predsednica in sekretarka ISO TC46 (Marie-Martine Guillabert, AFNOR) pohvalila našo redno udeležbo na tednu sestankov. Ob tem je tudi omenila, da smo postali polnopravni član pododbora SC4 in nas hkrati pozvala, naj postanemo polnopravni član na nivoju TC46.

ISO TC46 je pozval zainteresirane članice, naj sprožijo nov predlog projekta za revizijo ISO 7144, *Information and documentation – Presentation of Thesis and Dissertations*.

Opozorili so, da je 30. 6. 2008 končni rok za oddajo pripomb glede osnutka poslovnega načrta TC46.

Za predsednico pododbora SC8 – Quality-Statistics and performance evaluation je bila za 3-letno obdobje izbrana Roswitha Poll. Hkrati se je pododbor SC8 preimenoval glede na njegov dejanski vsebinski obseg v “Standardization of quantitative and qualitative data for the management of information organizations and content providers, e.g., libraries, archives, museums and publishers”.

Brian Green in Jane Thacker sta ob koncu svojega mandata pri vodenju pododbora SC9 za svoje delo prejela zahvalno resolucijo.

Zaradi neaktivnosti se ukinja delovna skupina WG4 – *Terminology of information and documentation*.

Robert Vehovec

Drugo

ISBN (International Standard Book Number)

V sistemu ISBN je trenutno vključenih 175 držav, zadnji dve vključeni državi sta Afganistan in Laos. Prehod na 13-mestno številko je končan in uporabnikom ni povzročil resnejših problemov. Agencija se trenutno ukvarja s problemom pravičnega označevanja digitalnih publikacij. Za vsak tip digitalnega zapisa naj bi se uporabil svoj ISBN, kar je zahteva celotne dobavne verige.

ISIL (International Standard Identifier for Libraries and Related Organizations).

Namen ISIL je unikatni identifikator za knjižnice in sorodne organizacije z minimalnim vplivom na obstoječe nacionalne identifikacijske sisteme. Trenutno ima nacionalno agencijo ISIL 16 držav: Avstralija, Argentina, Kanada, Ciper, Nemčija, Danska, Egipt, Finska, Francija, Velika Britanija, Iran, Koreja, Nizozemska, Nova Zelandija, Norveška in Švica. Poleg njih sta v sistem vključeni še dve agenciji: OCLC (WorldCat Symbol) in ZDB (Staatsbibliothek zu Berlin).

ISAN (International Standard Audiovisual Number).

Trenutno je podeljenih več kot 500.000 identifikacij za različne tipe, kot so filmi, serije, dokumentarni filmi, športni dogodki, TV-programi in video igrice. Registracijske agencije so trenutno v 19 državah.

Opombe

- 1 http://www.iso.org/iso/standards_development/technical_committees/list_of_iso_technical_committees/iso_technical_committee.htm?commid=48750
- 2 http://www.iso.org/iso/standards_development/technical_committees/list_of_iso_technical_committees/iso_technical_committee.htm?commid=48798

- 3 http://www.iso.org/iso/standards_development/technical_committees/list_of_iso_technical_committees/iso_technical_committee.htm?commid=48826
- 4 http://www.iso.org/iso/standards_development/technical_committees/list_of_iso_technical_committees/iso_technical_committee.htm?commid=48836
- 5 http://www.iso.org/iso/standards_development/technical_committees/list_of_iso_technical_committees/iso_technical_committee.htm?commid=48856